

°CICERO

Pågående klimaforskning - som kan være både nyttig og viktig at saksbehandlere og lokalt folkevalgte er kjent med

Webinar Miljødirektoratet, tirsdag 30. april 2019

Helene Amundsen, seniorforsker, CICERO Senter for klimaforskning
med Marianne Aasen og Hege Westskog

Hvordan kan kommunene være med på å bidra til omstillingen i retning av et klimavennlig samfunn?

- i. Hvordan kan kommunene bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet?
- ii. Holdninger til og aksept for virkemidler for utslippskutt
- iii. Hva kan kommunenes rolle være for delingsløsninger?

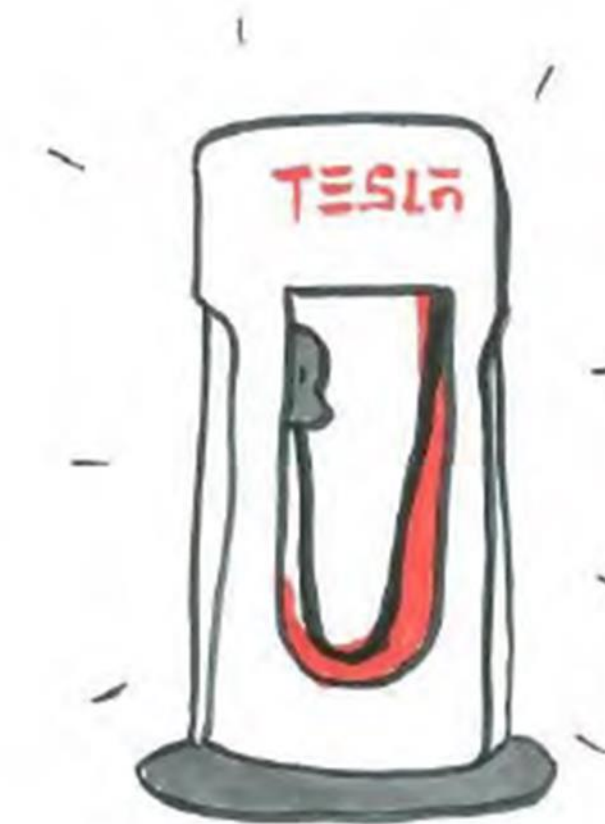
Litt bakgrunn

- En etablert bred enighet om behovet for omstilling til lavutslippssamfunnet
- Parisavtalen (2015), St.meld.nr. 41 (2016–2017) *Klimastrategi for 2030*, m.fl.
- Omfanget av nødvendige endringer er betydelige:
 - en reduksjon på 80-90 % av utslippene fram mot 2050 for å kunne redusere nasjonale utslipp til et nivå tilsvarende 1-2 tonn per innbygger i 2050 (Miljødirektoratet 2015)
- Etter 1.5°C rapporten (2018) – ytterligere kutt nødvendige
- Fullstendig omlegging av samfunnet --- store endringer nødvendig, hvordan?
- Forskningen motivert av:
 - Nasjonale myndigheters økende fokus på kommunenes rolle – delvis nytt i klimasammenheng, spesielt utslippskutt har vært sett på som et nasjonalt anliggende
 - Kommunenes nøkkelrolle gjennom deres ulike ansvarsområder og rollen som samfunnsutvikler
 - En del kommuner jobber selv mye med klimautfordringene – uavhengig av pålegg

Omstilling – hvordan forstår kommunene det?

- Omstilling til lavutslippssamfunnet - forstått i hovedsak som å bytte ut fossilt drivstoff med fornybare alternativer
- Men også: bærekraftig utvikling, bærekraftsmålene og klima som overordna fokus i kommuneplanens samfunnsdel
- Spørsmål som ofte stilles – hva innebærer omstillingen i mindre kommuner?
- Senter-periferi dimensjonen er relevant, for eksempel når det gjelder mobilitet

GRØNN OMSTILLING I KOMMUNENE?

Illustrasjon: Daniel Nordland

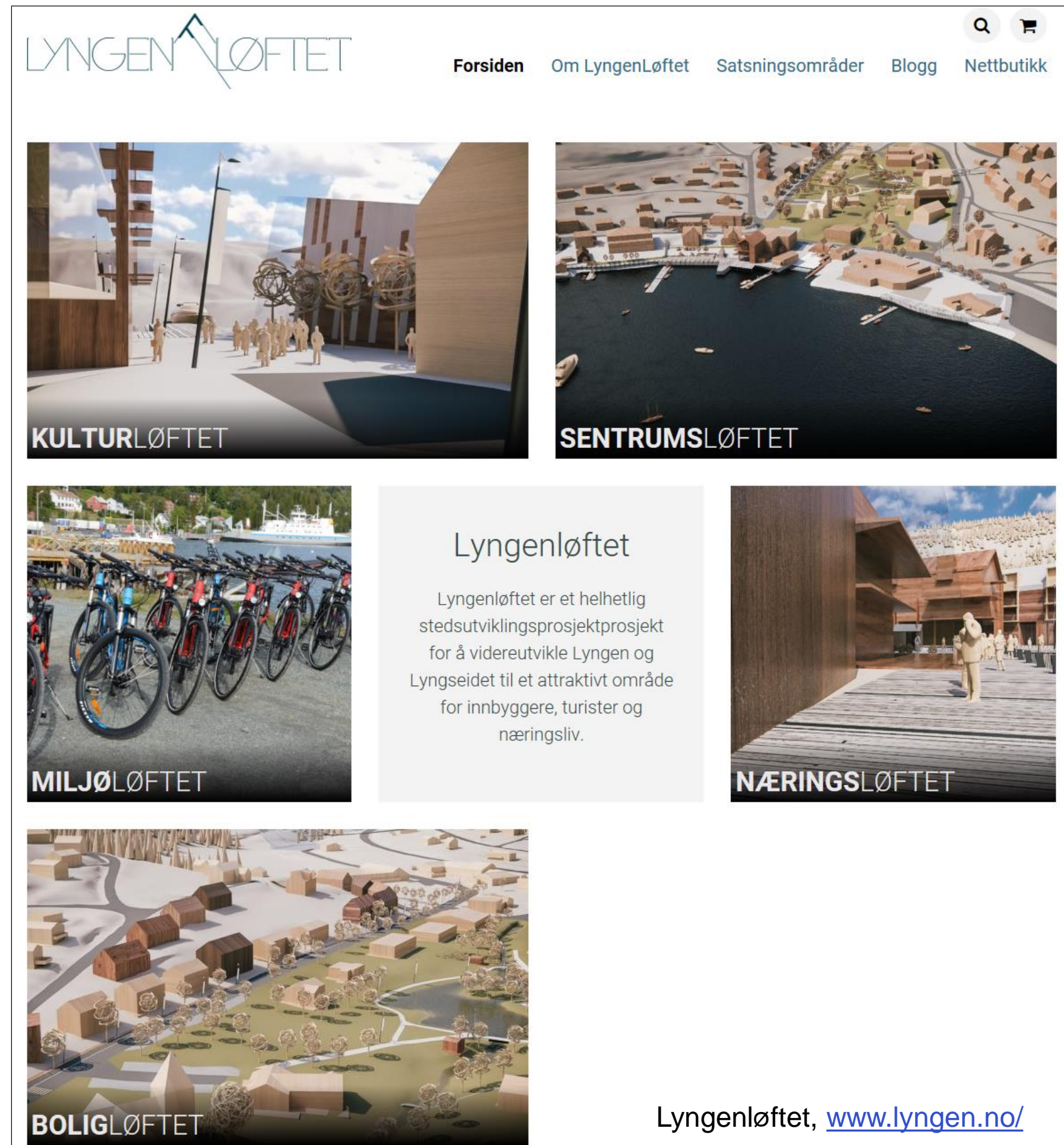
Kommuner og omstilling til lavutslippssamfunnet

- Rolle som tjenesteyter – kan velge løsninger som bidrar, eks. gjennom avfallshåndtering
- Rolle som kommuneorganisasjonen og arbeidsgiver, eks. enøk i egne bygg, el-kjøretøy, el-sykler
- Rolle som innkjøper, eks. nullutslippsbyggeplass
- Rolle som lokal planmyndighet - stedsutvikling
- Rolle som samfunnsaktør og “endringsagent”, inkl. lokal næringsutvikling

«Itjnå e søppel»

- Avfall som ressurs, fra lineær til sirkulærøkonomi hos avfallsselskapene.
- Eksempel
 - Inherred renovasjon IKS
 - Tidlig ute med kildesortering, høy grad av materialgjenvinning
 - Fokus på opplæring av innbyggere, barn og unge, samt utdanning og jobbmuligheter
 - Mange nye muligheter innen sirkulærøkonomi
 - Datterselskapet Ecopro leverer biogass bl.a. til bussene i Trondheim
 - Testing av utvikling av biokull
 - Gjenbruksbutikk
 - Samarbeid i IKS og lokalt eierskap
 - Kommunen leverer tjenester gjennom avfallsselskapet som skal gjøre det enklere for innbyggerne å gjenbruke, ombruke og sortere avfallet

Stedsutvikling

LYNGENLØFTET

Forsiden Om LyngenLøftet Satsningsområder Blogg Nettbutikk

KULTURLØFTET

SENTRUMSLØFTET

MILJØLØFTET

Lyngenløftet

Lyngenløftet er et helhetlig stedsutviklingsprosjekt for å videreutvikle Lyngen og Lyngseidet til et attraktivt område for innbyggere, turister og næringsliv.

NÆRINGSLØFTET

BOLIGLØFTET

Lyngenløftet, www.lyngen.no/

- Kommunen som langsiktig og strategisk samfunnsutvikler
- Stedsutvikling
- Eks. Lyngenløftet «5 minutters bygda»
 - «et helhetlig stedsutviklingsprosjekt for å videreutvikle Lyngen og Lyngseidet til et attraktivt område for innbyggere, turister og næringsliv»
 - en del av et langsiktig omstillingsprosjekt
 - mål at tilrettelegging for miljøvennlig livsstil også skal være mulig i mindre kommuner
 - god stedsutvikling kan være viktig for reduksjon av klimagassutslipp
 - illustrerer også betydning av *vinn-vinn prosjekter* i klimaomstillingsarbeid

Kommunen som endringsagent

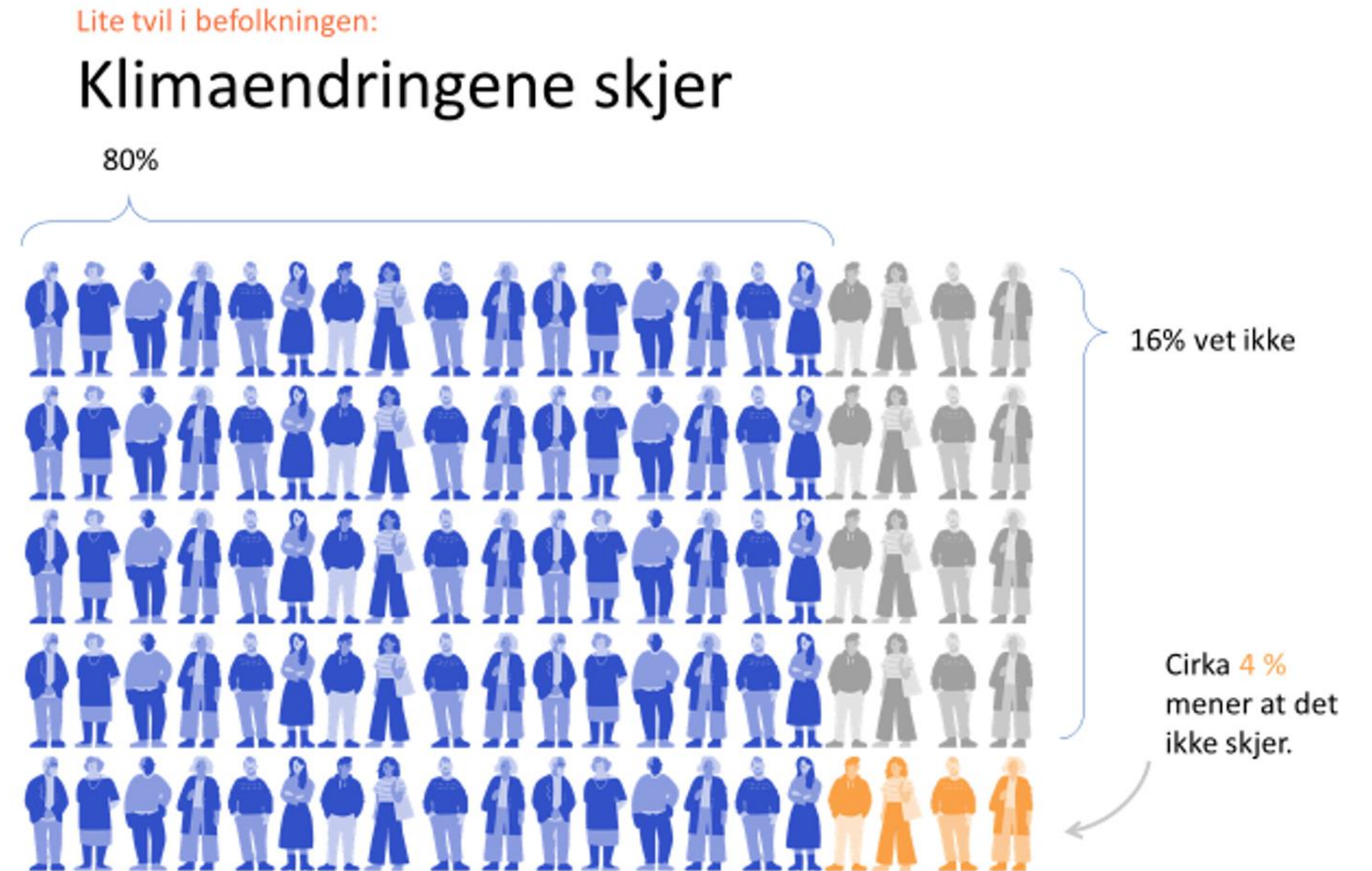
- Stor interesse for omstilling av industri og næringsliv i en «grønnere» retning.
- Variasjon i grad av involvering fra kommunenes side
- Flere kommuner tilrettelegger for etablering av næringsliv med fokus på bioøkonomi, sirkulærøkonomi, og «grønne» arbeidsplasser

- Eks. fra Gjøvik – samarbeid mellom kommunen, lokalt næringsliv, og NTNU Gjøvik om BioSIP: Bio-smart Industrial Park
- Kommunen tilrettelegger for etableringen av industripark basert på sirkulærøkonomi
- Hunton har etablert seg med ny fabrikk som produserer trefiberisolasjon
- Kommunens tilrettelegging viktig for etableringen
- Viktig også med industriutviklingsmiljø på Raufoss

- Kommunen aktivt med i utviklingen av retningen på næringsutvikling
- Lokal identitetsskaping knyttet til utnytting av lokale ressurser med lang historie – koplet med vektlegging av klima- og miljøaspekter

Folks respons på virkemidler for utslippskutt

- Forskningsbasert, årlig undersøkelse av nordmenns respons på politiske virkemidler for å redusere klimagassutslipp, både holdninger og handlinger.
- Diskusjonen har forflyttet seg fra det naturvitenskapelige til – hva skal vi gjøre med klimaendringer?

Folk vil ta ansvar for å handle

Jeg har et **ansvar** for å redusere klimagassutslippene mine*

°CICERO

*Stemmer svært eller ganske godt. Verken dårlig eller godt, eller vet ikke. Stemmer svært eller ganske dårlig.

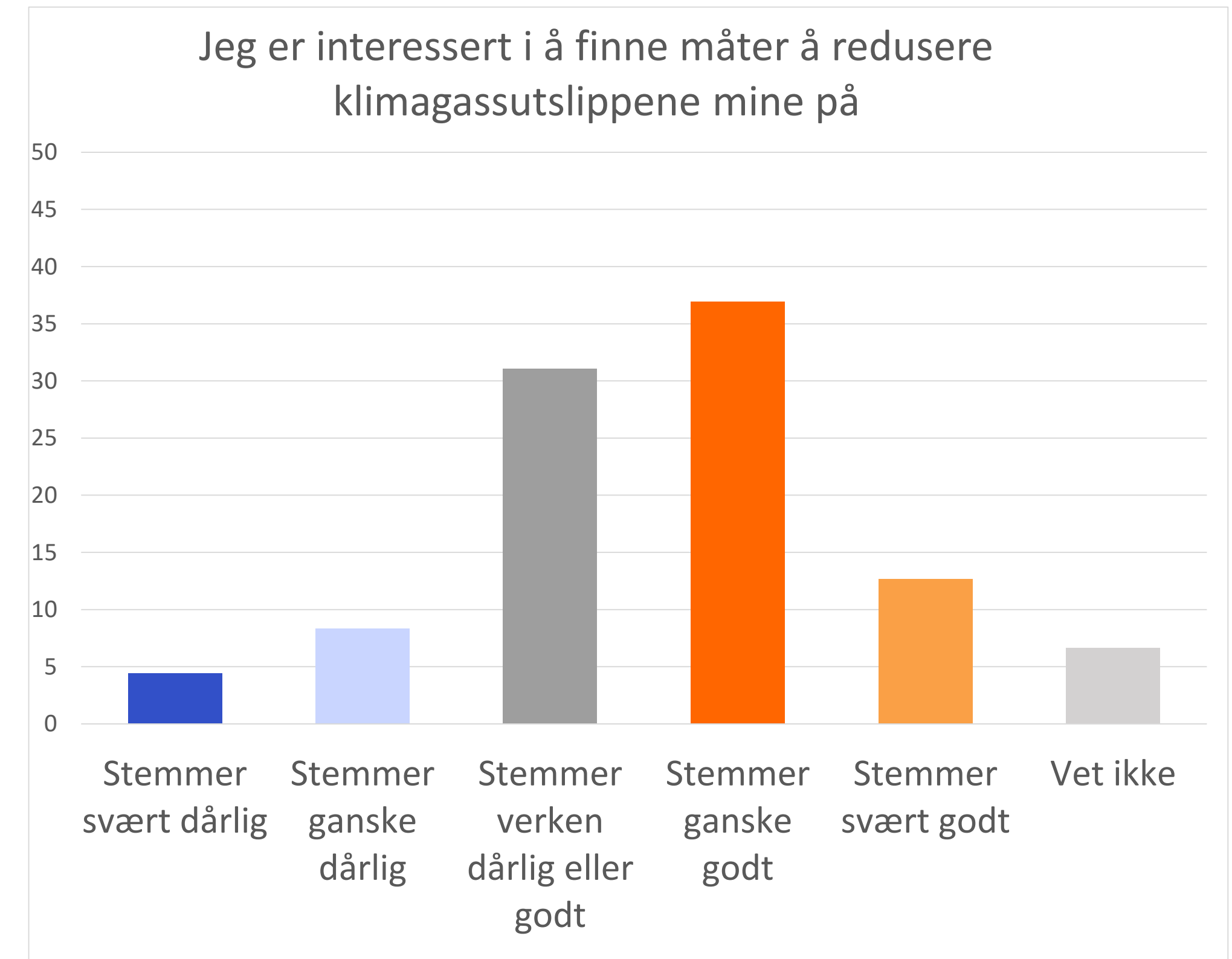
En stor andel sier:

- de har selv ansvar for å kutte i egne utslipp (70%),
- teknologi vil ikke være nok
- kutt må tas i Norge – ikke bare i andre land

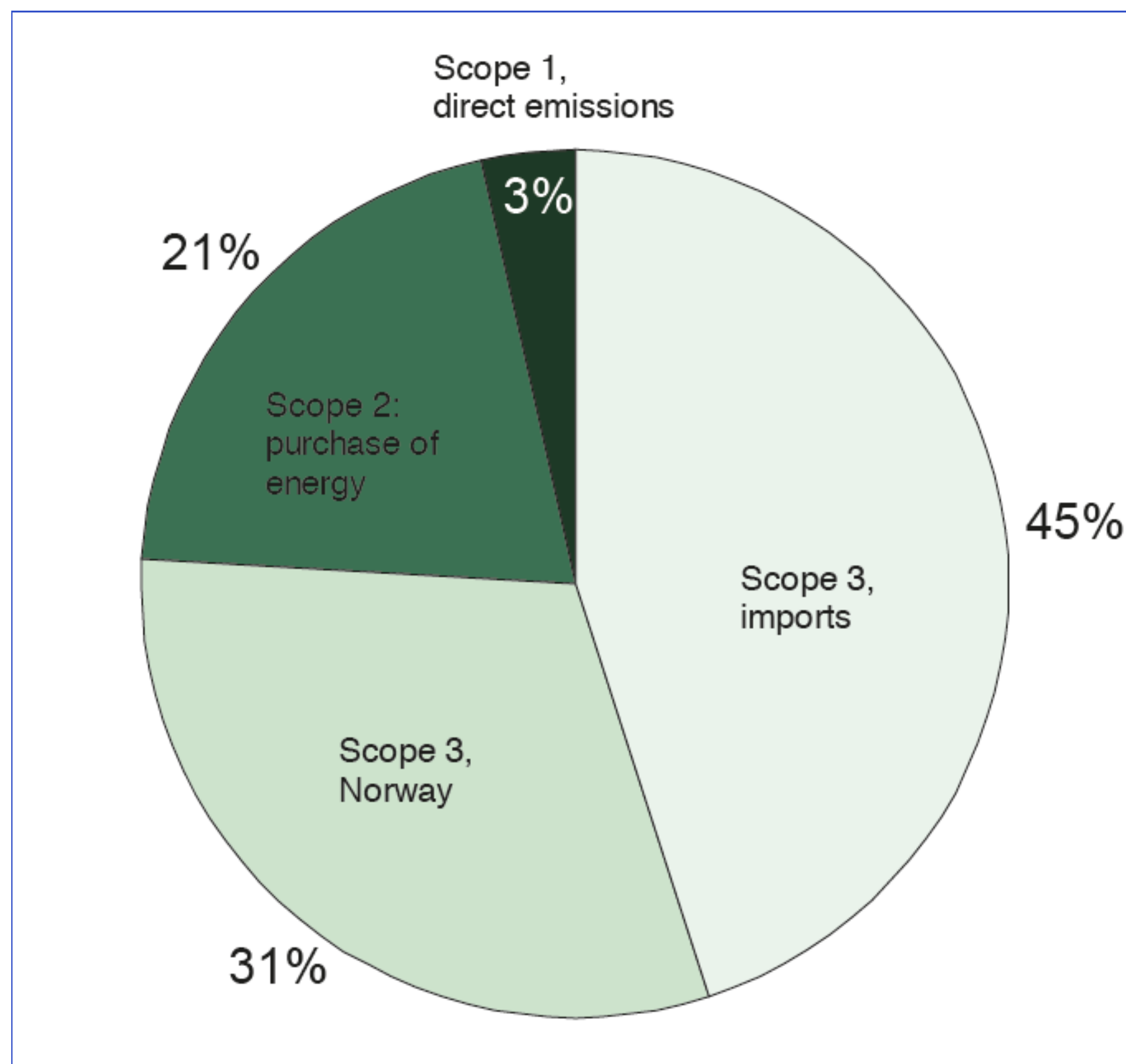
°CICERO

Hva betyr det for kommunene?

- Folk er søkende ang. hva de skal gjøre
- Rom for å ta lederskap, starte debatt om ulike løsninger
- Spørreundersøkelsen viser at det er mindre interesse for restriktiv politikk enn tilrettelegging

Delingsløsninger og kommunene

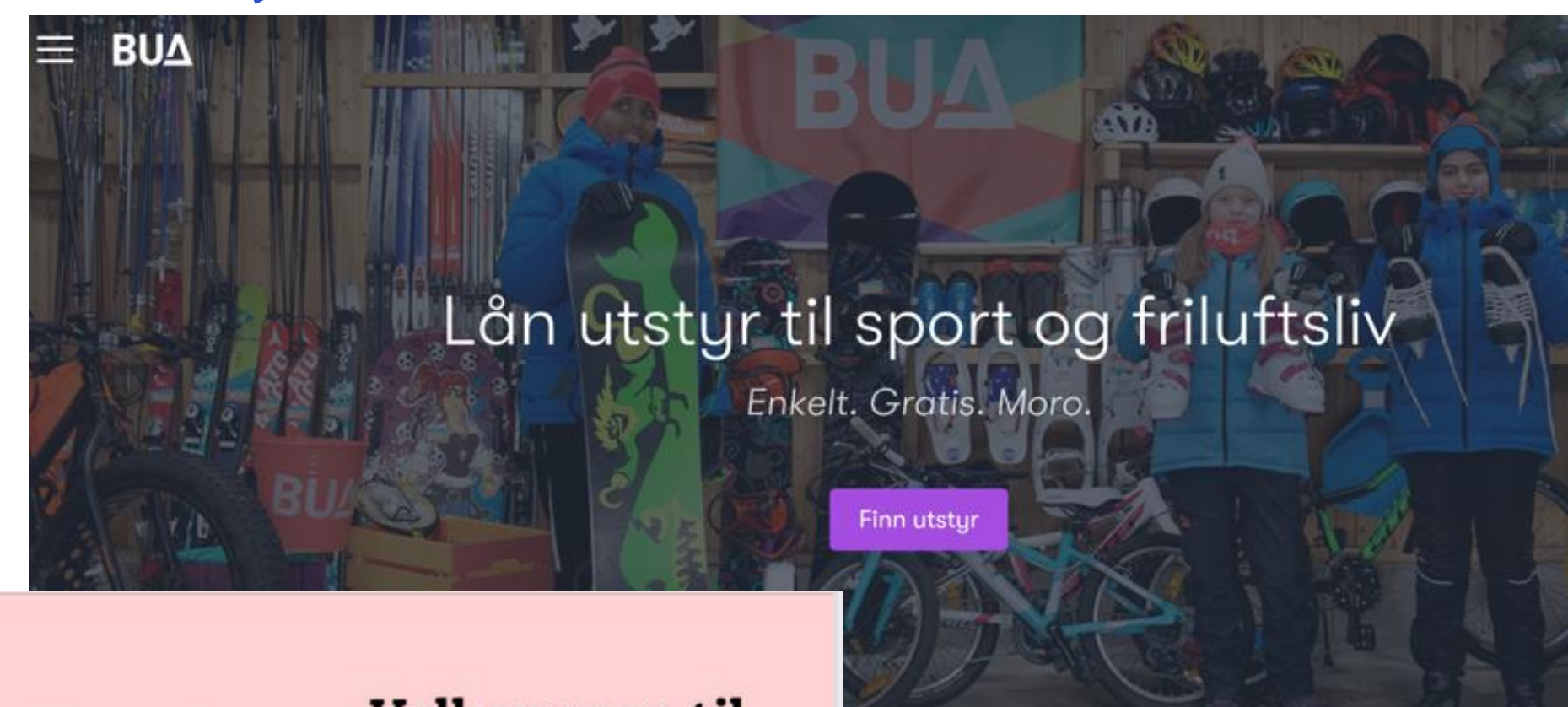

Figur: Forbruksbaserte utslipp, Oslo kommune.
Kilde: Hogne Nersund Larsen et al. 2012

- Omstilling til lavutslippssamfunnet krever også en endring i konsum.
- Deling av varer og tjenester er utpekt som en måte å bevege konsum i mer bærekraftig retning – med både økonomiske, miljømessige og sosiale fordeler
- Deling foregår i mange sektorer og er ikke et nytt fenomen. For eksempel deling av maskiner i landbruket, DNT-hytter, deling i nabolag og mellom venner og kjente.
- Nyere delingsfenomener er f.eks. bildeling, AirBnB og sofasurfing.
- Flere utfordringer – småskala initiativ, brukt av marginale grupper – hvordan skalere opp til å nå flere grupper og involvere lokalsamfunn?

Delingsløsninger og kommunene, forts.

- Mange kommuner har allerede delingsløsningen gjennom BUA eller andre utlånsordninger for utstyr
- Bibliotekene er arena hvor det er økende aktivitet knyttet til deling:
 - «Fiksefest»
 - Byttedager
 - Kunnskap deles
- Muligheter for å oppskalere deling gjennom bibliotekene eller andre kommunale arenaer?
- «Klimagevinst»? – kan måles. Samtidig: utvikling av sosialt fellesskap, gode lokalsamfunn.

TUE, 30 APR AT 18:00
Fiksefest for elektronikk
Romsås minigjenbruksstasjon · Oslo
75 people interested

Avslutning

- Omstilling til lavutslippssamfunnet krever enorme endringer – uoverkommelig?
- Bruke gode eksempler og se hva som er mulig å få til i kommunene
- Kommunene er godt posisjonert til å være en viktig aktør i omstillingen til lavutslippssamfunnet
- Mange gode eksempler allerede
- Klimasats har vært viktig for å bidra til finansiering, fått i gang tiltak – og at gode eksempler har fått fokus.

°CICERO

Helene Amundsen

helene.amundsen@cicero.oslo.no

 cicero_klima

 cicero.oslo.no

 cicerosenterforklimaforskning
